

Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 28 квітня 2021 р., м. Запоріжжя [Електронний ресурс] / В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, О.О. Турба та ін. Електрон. дані. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. екрана. С.391-394

Обдарована дитина у сучасній нуклеарній сім'ї.

4.5. Соціальна психологія

Крупник Г. А.

аспірантка кафедри психології

Херсонський державний університет

м. Херсон, Україна

Блинова О.Є.

доктор психологічних наук, професор,

завідувачка кафедри психології

Херсонського державного університету

Обдарована молодь – це золотий резерв нації, її інтелектуальна еліта, всесвітній престиж, гідність і честь. Вони вирізняються серед ровесників, їх успіхи виявляються постійно, а не випадково. Характеризуються високим розвитком когнітивної сфери, розвинутими навичками самоконтролю з властивою для них високою працездатністю, розумовою активністю, неординарністю, швидкістю реакції. Обдарованість зростаючого покоління може бути встановлена та вивчена тільки у процесі навчання та виховання, під час реалізації особою будь-якої змістовної діяльності.

Найпоширенішим і найвідомішим у закордонній науці є визначення, запропоноване В. Штерном [8], який розтлумачував обдарованість як загальну спроможність індивіда усвідомлено спрямовувати своє мислення на нові вимоги, як загальну здатність психіки адаптуватися до нових завдань і умов життя.

Теоретичні питання обдарованості досліджували й інші вчені Б. Ананьєв, А. Брушлинський, П. Гальперін, О. Ковальов, Г. Костюк, М. Лейтес, О. Леонтьєв, В. Мясіщев, С. Рубінштейн, Б. Теплов.

Науковці акцентують на таких основних видах діяльності, що формують обдарованість у молоді:

- теоретична (пізнавальна) – інтелектуальна обдарованість різних видів;
- практична – обдарованість в ремеслах, спортивна, організаційна;
- художньо-естетична – хореографічна, сценічна, літературно-поетична, образотворча та музична обдарованість;
- комунікативна – лідерська обдарованість;
- духовно-ціннісна діяльність – обдарованість у створенні нових духовних цінностей, смислів, служіння людям [3].

Представники державного, приватного та суспільного секторів повинні спільно працювати над створенням односпільної системи підтримки обдарованої молоді в Україні. Ця система передусім має включати чітку законодавчу та науково-методичну базу, підготовку закладів середньої та вищої освіти до цієї роботи, ресурсне забезпечення, громадське визнання та матеріальне заохочення обдарованої молоді та її наставників [3].

Робота з обдарованою молоддю потребує належної змістової наповненості занять, зорієнтованості на різноманітні види пошукової, розвиваючої, творчої діяльності. Вона під силу високопрофесійним викладачам, які володіють сучасними методиками,

технологіями навчання й виховання, методами діагностики якості освіти, здатних до об'єктивного оцінювання досягнень у розвитку здобувачів освіти.

Пропонуємо Вашій увазі особливості проведення роботи з соціально-психологічного супроводу студентів Комунальному закладі «Херсонський фаховий коледж культури і мистецтв» Херсонської обласної ради, які мають художньо-естетичну обдарованість. Первинна діагностика новоприбулих здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється за такими психодіагностичними методиками:

1. Методика «Психогеометричний тест» (автор С. Дилінгер, адаптація А. Алексеева, Л. Громової) [1, с. 141-145];

2. Дослідження самооцінки за методикою Т. Дембо-С. Рубінштейн (модифікація А. Прихожан) [6];

3. Тест «Сприймання індивідом групи» (Є. Мосейко, Н. Нелісова) [7, с. 47-51];

4. Методика дослідження соціально-психологічної адаптації К. Роджерса - Р. Даймонда (модифікація О. Осницького) [2].

Узагальнені результати свідчать про наявність незначних проблем у самооцінці та адаптованості студентів до нової навчальної ситуації. Висновки методики «Психогеометричний тест»: «Прямокутник» – 16%; «Трикутник» – 25%; «Квадрат» – 6%; «Коло» – 17%; «Зигзаг» – 36%. Тобто, більшість студентів має креативні схильності.

Результати методики «Самооцінка»: високий рівень – 4%; адекватна самооцінка – 80%; низький рівень – 16%.

Результати методики «Сприймання індивідом групи»: індивідуалістичний тип – 28%; колективістичний тип – 64%; прагматичний тип – 8%.

Результати методики «Соціально-психологічна адаптація»: високий рівень адаптації – 10%; рівень адаптації відповідає нормі – 61%; зовнішня мотивація – 21%; низький рівень адаптації – 6%; дезадаптація – 2%.

Таким чином, виявивши проблеми у деяких студентів, ми по завершенню діагностики проводимо корекційно-розвивальну роботу з метою подолання наслідків дезадаптації та підвищення самооцінки. Рекомендовані вправи:

- «Самопрезентація»;
- «Огляд життєвого шляху»;
- «Моя асоціація з навчальною діяльністю»;
- Інформаційне повідомлення «Як досягти успіху в житті»;
- «Страхи»;
- «Асоціативний ряд»;
- «Скринька почуттів»;
- Арт-терапевтична методика «Карлючки», [5, с.42-47.];
- «Що для мене є мрія?»;
- «Час для себе»;
- «Мій вибір»;
- Дискусія «Сенс життя»;
- «Лідерські якості»;
- «Інвентаризація особистісних ресурсів»;
- «Крила впевненості»;
- «Перевтілення»;
- «План дій»;
- Мозковий штурм «Щастя – це...»;
- «Малюнок моєї родини»;
- «Сімейні цінності»;
- «Лінія життя»;
- Релаксація «Створи сонце в собі» та ін.

Окрім психолога та педагогів також значну роль у вихованні обдарованої дитини відіграють батьки. Цьому сприяють такі заходи, що рекомендовані батькам для впровадження у сімейному колі:

- Розвиток цікавості, допитливості, кмітливості, інтелекту й формування пізнавальних інтересів, організація, відповідно до віку, різноманітних ігор, вікторин, розгадування і складання кросвордів, ребусів тощо;
- Надання авторитетної допомоги та свободи вибору;
- Створення батьками умов для конкретного втілення творчої ідеї та повага до бажання дітей самостійно працювати;
- Знання психологічних особливостей обдарованої дитини. Розуміння її потреб та інтересів та створення затишних і безпечних умов для розвитку;
- Тісний взаємозв'язок сім'ї і закладу освіти.

Отже, усі ці заходи у комплексі дають позитивний результат для розвитку успішної особистості.

Список використаних джерел

1. Алексеев А.А., Громова Л.А. Психометрия для менеджеров. Л: Изд-во «Знание», 1991. С. 5-6.
2. Лемак М., Петрище В. Психологу для роботи. Діагностичні методики: методичне видання. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші. 2011. 616 с.
3. Обдарована молодь України: оцінка сучасного стану та поширення перспективного досвіду роботи з обдарованою молоддю в регіонах України. Терещиць С.О., Антонова О.Є., Науменко Р.А. та ін. Київ: ВМГО «Союз обдарованої молоді», 2008. 156 с.
4. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Ред. Д.Я. Райгородский. Самара: Бахрах-Москва, 2002. С. 141-145.
5. Рубан Н. Перетворюємо монстрів на фей! *Соціальний педагог*. Всеукраїнська газета для фахівців. №6 (150), червень, 2019. С.42-47.
6. Рубинштейн С.Я. Методики экспериментальной патопсихологии. Москва, 1970. 448 с.
7. Социальная психология. Программа и методические рекомендации. Уфа: Изд-во БГПУ, 2004. С. 47-51.
8. Stern W. Die psychologischen Methoden der Intelligenzprüfung und deren. *Anwendung an Schulkindern*. Berlin 5. Congr. d. Exp. Psych. 1912. 112p.

Анотація.

У статті висвітлюються особливості проведення роботи з соціально-психологічного супроводу студентів Комунальному закладі «Херсонський фаховий коледж культури і мистецтв» Херсонської обласної ради, які мають художньо-естетичну обдарованість. Описуються вправи, що входять до складу корекційно-розвивальної роботи з метою подолання наслідків дезадаптації та підвищення самооцінки. Розкриваються заходи, що рекомендовані батькам для впровадження у сімейному колі

Ключові слова: обдарована студентська молодь, сиблінгові взаємодія.